

zou het eigenlijk ook in handen moeten zijn van iedere praktizerende bosbouwer, inclusief diegenen, die voorlichting geven over de ingewikkelde problematiek van de hedendaagse bosbouw in Nederland.

J. Buis

Referaat

J. Gremmen: Doeltreffende cultuurmaatregelen, een waardevol alternatief om boomziekten te voorkomen of te beperken. Groen 1983 nr. 2

Bomen worden bedreigd door tal van ziekten en plagen die door virussen, schimmels, bacteriën en mycoplasma's worden veroorzaakt. Bij de bestrijding van deze ziekten wordt gebruik gemaakt van chemische middelen; daarnaast wordt door veredeling en selectie getracht bomen met een grotere resistentie te kweken. Door de grote aandacht voor deze beide methoden raakt de belangstelling voor andere maatregelen die schade kunnen voorkomen of beperken wat op de achtergrond; daarom worden juist deze methoden door Gremmen extra belicht. In het artikel komen achtervolgens aan de orde:

- De waarde van goed en gezond zaad (schimmelaantastingen van eik, els en beukenoten), stekmateriaal (o.a. watermerkziekte van de wilg) en de kwaliteit en de behandeling van het plantsoen (o.a. Dothichizaantasting bij slap en slecht afgerijpt populierenplantsoen, beschadiging van de wortelhals van laanbomen door onzorgvuldig transport, schotaantasting bij groeven door slechte plantsoenbehandeling).
- De rol van de groeiplaats, waar nog eens wordt gewezen op de risico's van o.a. Fomesaantastingen op voormalige landbouwgronden; in dit verband worden ook enkele risico's van grootschalige klonale beplantingen behandeld.
- De betekenis van snoeiwonden als invalspoorten voor verschillende schimmels en de dunning als curatieve ingreep (verwijdering van door harsdas aangestaste dennen), als preventieve maatregel (voorkomen van Brunchorstia- en Dothichizaantasting) en als potentiële stimulans voor de ontwikkeling van Fomes en honingzwam.
- De invloed van branden, de mogelijkheden van sanitaire maatregelen en enkele onderwerpen die onder diversen zijn gerangschikt.

G. van Tol

Persbericht

Ministerie van Landbouw en Visserij

Rapport kosten en opbrengsten van nieuwe vormen van natuurtechnisch bosbeheer

Twee onderzoeksinstituten van de Vrije Universiteit te Amsterdam (het Instituut voor Milieuvraagstukken en het Economisch en Sociaal Instituut) hebben de resultaten van een onderzoek naar kosten en opbrengsten van nieuwe vormen van natuurtechnisch bosbeheer aangeboden aan de minister van landbouw en visserij, ir. G. Braks.

De opstellers van het rapport komen tot de volgende conclusies: het traditionele bosbeheer richt zich in de meeste gevallen primair op de houtproductie. Daarbij zijn de recreatieve en de natuurlijke functie van het bos ondergeschikt aan deze productiefunctie, die weliswaar opbrengsten oplevert maar vanzelfsprekend ook met kosten gepaard gaat. Bij natuurtechnisch bosbeheer is het beheer expliciet gericht op het ontwikkelen en/of bevorderen en/of in stand houden van de natuurlijke waarden van de boslevensgemeenschap. Hierbij wordt de recreatieve functie van het bos zeker niet uitgesloten; de productiefunctie wordt hierbij echter afhankelijk van de beheervorm, ondergeschikt dan wel uitgesloten. Over de kosten en opbrengsten van natuurtechnisch bosbeheer waren tot voor kort geen gegevens bekend. Beide onderzoeksinstituten hebben met subsidie van het vroegere ministerie van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk geprobeerd in deze lacune te voorzien.

De onderzoekresultaten geven aan dat natuurtechnisch bosbeheer niet altijd duurder hoeft te zijn dan traditionele vormen van bosbeheer. Het omvormingsbeheer (van productiebos naar natuurbos) waarbij oude dennenopstanden worden opengekapte en (gedeeltelijk) worden afgevoerd kan in de eerste decennia meer dan kostendekkend zijn, vooral als het hout op stam verkocht wordt en van natuurlijke verjonging gebruik wordt gemaakt.

De tweede conclusie luidt, dat het beheer van een eindsituatie in de vorm van een mozaïek van open plekken, struwelen en opgaand bos, door middel van extensieve begrazing relatief goedkoop is en mogelijk kostendekkend. De conclusies van het onderzoek zijn van belang voor de komende discussies over het Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud en de concrete invulling van het meerjarenplan Bosbouw. In het kader van "de grote eenheden natuurgebied" zullen bossen met een natuurtechnisch beheer vooral ge-localiseerd zijn op de hoge zandgronden. Deze gronden hebben een matig of gering produktievermogen.

Dat betekent dat de omvorming van productiebos naar natuurbos weliswaar gepaard zal gaan met een vermindering van de houtproductie, maar deze afname zal echter belangrijk minder zijn dan de procentuele afname van het areaal productiebos.

Reactie minister Braks

Minister Braks stelde in zijn reactie dat hij van mening is dat de toekomstige ontwikkeling van het Nederlandse bos een zaak is waarover we niet op emotionele, maar op zakelijke basis moeten besluiten. Gezien de economische ontwikkelingen is het echter wel zo dat bij beslissingen die in de jaren tachtig genomen zullen worden de financiële aspecten noodzakelijkerwijs een zware rol zullen spelen.

Binnenkort zal aan het Nederlands Economisch Instituut en het Landbouw Economisch Instituut opdracht worden gegeven een onderzoek te verrichten naar de micro- en macro-economische aspecten van de bosbouw in Nederland. Daarbij zal een relatie met de bedrijfseconomische aspecten gelegd worden. Het is goed daarnaast ook te kunnen beschikken over de thans aangeboden studie, aldus de bewindsman, die toezegde de studie bij de opdracht te voegen en in de opdracht zelf melding te maken van de ervaring die beide onderzoeksinstituten hebben opgedaan.

In bosbouwkringen wordt er veelal van uitgegaan, dat in hoofdzaak op natuurontwikkeling gericht bosbeheer op lange termijn meestal financieel nadeliger zal uitvallen dan bosbeheer waarbij ook houtoogst deel uitmaakt van de beheerdoelstelling.

Natuurbehoudkringen betogen dat in bepaalde ge-

vallen het tegendeel het geval is. De onderhavige studie draagt op dit punt waardevolle informatie aan en kan daarmee zeker ook een bijdrage vormen aan de besluitvorming over de toekomst van het Nederlandse bos.

Deze besluitvorming zal plaatsvinden in het kader van het Meerjarenplan voor de Bosbouw en gebaseerd zijn op zakelijk inzicht in de kosten en baten in brede zin van de te maken keuzes. Daar hoort bij dat wij ons enerzijds moeten bezinnen op kosten en baten van het bestaande beheer en anderzijds inzicht in de gevolgen van bosbeheer moeten krijgen dat in hoofdzaak op ontwikkeling van natuurwaarden is gericht, in vergelijking daarmee. De laatste vorm van bosbeheer bergt een aantal onzekerheden in zich, omdat wij daarmee relatief weinig ervaring hebben. Over de gevolgen in financieel opzicht geeft de nu aangeboden studie informatie. Maar in de toekomst kan pas volledig duidelijk worden wat de gevolgen van de verschillende natuurtechnische bosbeheervormen voor de ontwikkeling van de natuur, de openluchtrecreatie en de houtproductie zullen zijn. Voor bosbeheer gericht op verhogen van natuurwaarden geldt wat voor alle ingrepen in het bos geldt: omzichtigheid is geboden, want de gevolgen van ons handelen zullen zich uitstrekken over een periode die vele jaren na ons ligt. "De toepassing van nieuwe vormen van natuurtechnisch bosbeheer benader ik positief maar zal deze wel zorgvuldig op hun financiële en andere mérites beoordelen", aldus minister Braks.

Tenslotte deelde de bewindsman mede de aangeboden studie op korte termijn ter advisering voor te leggen aan de Bosbouw Voorlichtingsraad.

Agenda

10 augustus 1983 Studiedag Heidebeheer, Ede. Inlichtingen: J. Lub, tel. 08380-10096.

19-23 september 1983 Let there be forest. Internat. symp. on the strategy and designs for afforestation; reforestation and tree planting. Plaats en inlichtingen: IAC, Wageningen, tel. 08370-82115.

20/22 september 1983 Thinning demonstrations. Inlichtingen: Danish Institute of Forest Technology Amalievej 20, DK-1875 Copenhagen V.

20, 21 september en 4, 5, 6 oktober 1983 PAO-cursus "Beleid en beheer m.b.t. boomverzorging".

27, 28, 29 september en 4, 5 oktober 1983 PAO-cursus "Conflicthantering".

Nadere inlichtingen en een intekenformulier zijn op

verzoek verkrijgbaar bij het bureau PAO-LH (ing. F. Appel), tel. 08370-84094/84093/84092.

1 oktober 1983 Open dag Hinkeloord.

7 oktober 1983 Rooien, bundelen en transport van bos- en haagplantsoen te Zundert (uitwijkdatum 14 oktober). Inlichtingen: Consulentenschap voor de Tuinbouw, Tilburg, tel. 013-678755.

20 en 21 oktober 1983 Kon. Ned. Bosbouw Vereniging Najaarsbijeenkomst. Thema: Meerjarenplan bosbouw. Plaats: Drente.

17 en 18 november 1983 Symposium over zure regen en luchtverontreiniging (onderzoek en beleid). Plaats: 's-Hertogenbosch. Inlichtingen: Commissie Onderzoek Luchtverontreiniging, tel. 015-569330.

25 november 1983 Studiekring Kon. Ned. Bosbouw Ver. Thema: Gezonde bossen? Plaats: IAC, Wageningen, tel. 08370-19050.